

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 27ης Νοεμβρίου 2013

σχετικά με το δικαίωμα νομικής συνδρομής για υπόπτους ή κατηγορούμενους σε ποινικές διαδικασίες

(2013/C 378/03)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 292,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Σκοπός της παρούσας σύστασης είναι να ενισχυθεί το δικαίωμα νομικής συνδρομής υπέρ των υπόπτων ή κατηγορουμένων σε ποινικές διαδικασίες, καθώς και των καταζητούμενων προσώπων στις διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης σύμφωνα με την απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ⁽¹⁾ του Συμβουλίου, με σκοπό να συμπληρωθεί και να καταστεί αποτελεσματικό το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο όπως προβλέπεται στην οδηγία 2013/48/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽²⁾.
- (2) Το δικαίωμα νομικής συνδρομής σε ποινικές διαδικασίες κατοχυρώνεται στο άρθρο 47, παράγραφος 3 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Χάρτης») και στο άρθρο 6, παράγραφος 3, στοιχείο γ) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («ΕΣΔΑ»). Αναγνωρίζεται επίσης στο άρθρο 14, παράγραφος 3, στοιχείο δ) του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ). Οι θεμελιώδεις αρχές στις οποίες θα πρέπει να βασίζεται το σύστημα παροχής νομικής συνδρομής περιγράφονται στις αρχές και κατευθυντήριες γραμμές των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την πρόσβαση σε νομική συνδρομή σε συστήματα ποινικής δικαιοσύνης οι οποίες εγκρίθηκαν στις 20 Δεκεμβρίου 2012 από τη Γενική Συνέλευση.
- (3) Το πεδίο εφαρμογής και το περιεχόμενο του δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο καθορίζονται στην οδηγία 2013/48/ΕΕ και καμία διάταξη της παρούσας σύστασης δεν επιτρέπεται να εκληφθεί ότι περιορίζει τα δικαιώματα όπως προβλέπονται στην εν λόγω οδηγία.
- (4) Ο ύποπτος ή κατηγορούμενος σε ποινική διαδικασία έχει δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο από τη στιγμή που λαμβάνει γνώση, μέσω επίσημης ειδοποίησης ή με άλλο τρόπο, από τις αρμόδιες αρχές, ότι θεωρείται ύποπτος ή κατηγορείται για τέλεση αξιόποινης πράξης, ασχέτως εάν στερείται της ελευθερίας του. Εφαρμόζεται μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας, ήτοι μέχρις ότου κριθεί οριστικά αν ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος τέλεσε την αξιόποινη πράξη, συμπεριλαμβανομένης, κατά περίπτωση, της επιμέτρησης της ποινής και της εκδίκασης τυχόν προσφυγής. Το ίδιο χρονικό πεδίο εφαρμογής πρέπει να ισχύει για το δικαίωμα νομικής συνδρομής.
- (5) Ο όρος «δικηγόρος» στην παρούσα σύσταση αναφέρεται σε οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, διαθέτει τα προσόντα και δικαιούται, μεταξύ άλλων, μέσω διαπιστεύσεως σε εξουσιοδοτημένο φορέα, να παρέχει νομικές συμβουλές και νομική συνδρομή σε υπόπτους ή κατηγορούμενους.
- (6) Ως «Νομική συνδρομή» νοείται η χρηματοδότηση και αρωγή από το κράτος μέλος που διασφαλίζει την αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο. Η χρηματοδότηση θα πρέπει να καλύπτει τα έξοδα της υπεράσπισης και της διαδικασίας για υπόπτους ή κατηγορούμενους σε ποινικές διαδικασίες και για καταζητούμενα πρόσωπα στις διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.
- (7) Υπόπτοι ή κατηγορούμενοι και καταζητούμενα πρόσωπα που δεν διαθέτουν επαρκείς οικονομικούς πόρους για την κάλυψη μέρους ή του συνόλου των εξόδων της υπεράσπισης και της διαδικασίας θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε νομική συνδρομή, στο μέτρο που αυτή επιβάλλεται προς το συμφέρον της δικαιοσύνης.
- (8) Οι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι δεν θα πρέπει να υποχρεώνονται να αποδεικνύουν, πέραν εύλογης αμφιβολίας, ότι δεν διαθέτουν επαρκή οικονομικά μέσα, όπως έχει καθοριστεί στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσο το «συμφέρον της δικαιοσύνης» επιβάλλει την παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει αποφανθεί ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα μη σωρευτικά κριτήρια της σοβαρότητας της παράβασης, της βαρύτητας ε της διακυβευόμενης ποινής, της πολυπλοκότητας της υπόθεσης ή της προσωπικής κατάστασης του υπόπτου ή κατηγορουμένου.
- (9) Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει αποφανθεί ότι, όταν διακυβεύεται η στέρηση της ελευθερίας, θα πρέπει, κατά κανόνα, να θεωρείται ότι πληρούνται τα κριτήρια της δοκιμής κατά πόσο συντρέχουν τα συμφέροντα της δικαιοσύνης.
- (10) Η απόφαση για τη χορήγηση ή όχι νομικής συνδρομής σε ποινική διαδικασία θα πρέπει να λαμβάνεται εγκαίρως, ώστε να παρέχεται στους υπόπτους ή κατηγορούμενους η δυνατότητα να προβάλουν τα επιχειρήματά τους με συγκεκριμένο και αποτελεσματικό τρόπο.

(1) Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, σχετικά με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ κρατών μελών (ΕΕ L 190 της 18.7.2002, σ. 1).

(2) Οδηγία 2013/48/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2013, σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, καθώς και σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του και με το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα και με προξενικές αρχές κατά τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας (ΕΕ L 294 της 6.11.2013, σ. 1).

- (11) Δεδομένης της ανεξαρτησίας του νομικού επαγγέλματος, η διεξαγωγή της υπεράσπισης συνιστά ουσιαστικά θέμα που ρυθμίζεται μεταξύ του υπόπτου, κατηγορούμενου ή καταζητούμενου και του νομικού εκπροσώπου τους. Προκειμένου να κατοχυρώνεται υψηλό επαγγελματικό επίπεδο νομικής συνδρομής το οποίο διασφαλίζει δίκαιη δίκη, τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν αποτελεσματικά συστήματα γενικής διασφάλισης ποιότητας όσον αφορά τους δικηγόρους παροχής νομικής συνδρομής. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θέσουν σε λειτουργία συστήματα διαπίστευσης για δικηγόρους παροχής νομικής συνδρομής. Σε κάθε περίπτωση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν τη λήψη μέτρων σε περίπτωση που η έλλειψη παροχής νομικής συνδρομής είναι προφανής ή έχει επισημανθεί επαρκώς στα κράτη μέλη.
- (12) Οι δικηγόροι της υπεράσπισης, καθώς και το προσωπικό που συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων σχετικά με το δικαίωμα νομικής συνδρομής, όπως οι εισαγγελείς, οι δικαστές και το προσωπικό των συμβουλίων παροχής νομικής συνδρομής, πρέπει να εκπαιδεύονται κατάλληλα για την προώθηση του δικαιώματος αποτελεσματικής πρόσβασης σε νομική συνδρομή.
- (13) Δεδομένης της σημασίας που έχει το θέμα να επικρατεί εμπιστοσύνη μεταξύ δικηγόρου και πελάτη, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να λαμβάνουν υπόψη τις προτιμήσεις και τις επιθυμίες του υπόπτου ή κατηγορουμένου κατά την επιλογή του δικηγόρου παροχής νομικής συνδρομής. Ωστόσο, όπως αναγνωρίζεται και από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, οι επιθυμίες αυτές μπορούν να μη λαμβάνονται υπόψη όταν υπάρχει συναφής και επαρκής αιτιολόγηση ότι αυτό είναι απαραίτητο για το συμφέρον της δικαιοσύνης.
- (14) Η παρούσα σύσταση προασπίζει τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών. Ειδικότερα, η παρούσα σύσταση αποσκοπεί στην προώθηση του δικαιώματος στην ελευθερία, του δικαιώματος δίκαιης δίκης και των δικαιωμάτων υπεράσπισης. Θα πρέπει να ερμηνεύεται και να υλοποιείται αναλόγως.
- (15) Στο βαθμό που ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η έννοια και η εμβέλεια των δικαιωμάτων αυτών θα πρέπει να ταυτίζονται με εκείνες που προβλέπει η εν λόγω σύμβαση. Οι αντίστοιχες διατάξεις της παρούσας σύστασης θα πρέπει, συνεπώς, να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται κατά τρόπο συμβατό με τα δικαιώματα αυτά, όπως έχουν ερμηνευθεί στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
- (16) Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνουν για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παρούσας σύστασης.
- (17) Εντός προθεσμίας 48 μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας σύστασης, η Επιτροπή θα πρέπει να αξιολογήσει την ανάγκη λήψης περαιτέρω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων νομοθετικών μέτρων, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι στόχοι της παρούσας σύστασης πληρούνται εξ ολοκλήρου.

ΣΥΝΙΣΤΑ:

ΤΜΗΜΑ 1

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

1. Η παρούσα σύσταση αφορά το δικαίωμα νομικής συνδρομής υπέρ των υπόπτων ή κατηγορουμένων σε ποινικές διαδικασίες, καθώς και καταζητούμενων προσώπων που υπόκεινται στις διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, με σκοπό τη διασφάλιση αποτελεσματικής πρόσβασης σε δικηγόρο σύμφωνα με την οδηγία 2013/48/ΕΕ.
2. Οι ύποπτοι και οι κατηγορούμενοι σε ποινικές διαδικασίες θα έχουν δικαίωμα νομικής συνδρομής από τη στιγμή που θεωρούνται ύποπτοι για την τέλεση αξιόποινης πράξης. Το δικαίωμα αυτό θα πρέπει να ισχύει μέχρι την ολοκλήρωση των διαδικασιών.

ΤΜΗΜΑ 2

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ*Δικαίωμα νομικής συνδρομής*

3. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι οι ύποπτοι ή οι κατηγορούμενοι και τα καταζητούμενα πρόσωπα δικαιούνται να λάβουν αποτελεσματική νομική συνδρομή ώστε να διασφαλίζεται το δικαίωμα δίκαιης δίκης σύμφωνα με την παρούσα σύσταση.
4. Στους υπόπτους ή κατηγορούμενους και στα καταζητούμενα πρόσωπα θα πρέπει, τουλάχιστον, να χορηγείται νομική συνδρομή εφόσον δεν διαθέτουν επαρκείς οικονομικούς πόρους για την κάλυψη μέρους ή του συνόλου των εξόδων της υπεράσπισης και των διαδικασιών λόγω της οικονομικής τους κατάστασης («δοκιμή μέσων») ή/και όταν η συνδρομή αυτή είναι απαραίτητη για το συμφέρον της δικαιοσύνης («δοκιμή βασικότητας»).
5. Θα πρέπει να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε όλες οι πληροφορίες που αφορούν τη νομική συνδρομή σε ποινικές διαδικασίες να είναι ευπρόσθετες και κατανοητές για τους ύποπτους ή κατηγορούμενους και τα καταζητούμενα πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών σχετικά με το πώς και πού υποβάλλεται αίτηση για τέτοια συνδρομή, διαφανών κριτηρίων σχετικά με το πότε ένα πρόσωπο είναι επιλέξιμο για τη χορήγηση νομικής συνδρομής, καθώς και πληροφοριών σχετικά με τις δυνατότητες υποβολής καταγγελίας σε περιπτώσεις άρνησης παροχής νομικής συνδρομής ή παροχής ανεπαρκούς νομικής συνδρομής από τον αρμόδιο δικηγόρο.

Δοκιμή μέσων

6. Όταν υποβάλλεται αίτηση λόγω έλλειψης επαρκών οικονομικών πόρων, κατά την αξιολόγηση του δικαιώματος νομικής συνδρομής (δοκιμή μέσων), η οικονομική κατάσταση του αιτούντος θα πρέπει να αξιολογείται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, όπως το εισόδημα, η περιουσία, η οικογενειακή κατάσταση, το βιοτικό επίπεδο και τα έξοδα για τον δικηγόρο υπεράσπισης. Όταν η νομική συνδρομή προορίζεται για παιδιά, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα περιουσιακά στοιχεία των ίδιων των παιδιών και όχι των γονέων τους ή του δικαιούχου γονικής μέριμνας.
7. Στην περίπτωση που κατά τη δοκιμή μέσων λαμβάνεται υπόψη το εισόδημα των νοικοκυριών των οικογενειών, αλλά μεμονωμένα μέλη της οικογένειας βρίσκονται σε κατάσταση σύγκρουσης μεταξύ τους ή δεν έχουν ίση πρόσβαση στο οικογενειακό εισόδημα, θα πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο το εισόδημα του ατόμου το οποίο ζητεί νομική συνδρομή.
8. Κατά τον προσδιορισμό του κατά πόσο ύποπτα ή κατηγορούμενα ή καταζητούμενα πρόσωπα στερούνται επαρκών οικονομικών πόρων, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές περιστάσεις.
9. Σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος ορίζει ένα όριο πάνω από το οποίο ένα πρόσωπο τεκμαίρεται ότι είναι εν μέρει ή πλήρως σε θέση να ερωμιστεί το κόστος της υπεράσπισης και των διαδικασιών, θα πρέπει κατά τον καθορισμό αυτού του ορίου να λαμβάνει υπόψη τα κριτήρια που ορίζονται στο σημείο 6. Επιπλέον, η ύπαρξη αυτού του ορίου δεν πρέπει να αποκλείει πρόσωπα που βρίσκονται πάνω από το όριο να λαμβάνουν νομική συνδρομή για όλες ή ορισμένες από τις δαπάνες, εφόσον δεν διαθέτουν επαρκείς οικονομικούς πόρους στην υπό εξέταση υπόθεση.
10. Ύποπτα ή κατηγορούμενα ή καταζητούμενα πρόσωπα δεν πρέπει να υποχρεούνται να αποδεικνύουν πέραν κάθε αμφιβολίας την έλλειψη επαρκών οικονομικών πόρων για την κάλυψη των σχετικών με την υπεράσπιση και τις διαδικασίες δαπανών.

Δοκιμή βασιμότητας

11. Όταν εφαρμόζεται το κριτήριο κατά πόσο το συμφέρον της δικαιοσύνης επιβάλλει την παροχή νομικής συνδρομής («δοκιμή βασιμότητας»), πρέπει να συμπεριλαμβάνει την αξιολόγηση της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της κοινωνικής και προσωπικής κατάστασης του υπόπτου, ή του κατηγορουμένου ή του καταζητούμενου προσώπου, της σοβαρότητας του αδικήματος και της βαρύτητας της πιθανής ποινής που μπορεί να επιβληθεί. Όλες οι σχετικές περιστάσεις πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.
12. Σε περιπτώσεις όπου ένα πρόσωπο θεωρείται ύποπτο ή κατηγορείται για αδίκημα για το οποίο μπορεί να επιβληθεί στερητική της ελευθερίας ποινή, και σε καταστάσεις στις οποίες η νομική συνδρομή είναι υποχρεωτική, η παροχή νομικής συνδρομής πρέπει να θεωρείται ότι εξυπηρετεί το συμφέρον της δικαιοσύνης.

13. Όταν η νομική συνδρομή παρέχεται σε υπόπτους ή κατηγορουμένους ή καταζητούμενα πρόσωπα μετά από διενέργεια της δοκιμής όσον αφορά τη βασιμότητα της αίτησης, τα έξοδα νομικής συνδρομής μπορούν να ανακτηθούν σε περίπτωση οριστικής καταδίκης, υπό την προϋπόθεση ότι το άτομο έχει επαρκείς πόρους κατά τη στιγμή της ανάκτησης, όπως καθορίζεται σύμφωνα με τα σημεία 6 έως 10.

Αποφάσεις σχετικά με αιτήσεις νομικής συνδρομής

14. Οι αποφάσεις για χορήγηση ή όχι νομικής συνδρομής πρέπει να λαμβάνονται αμελλητί από τα ανεξάρτητη αρμόδια αρχή, εντός χρονικού πλαισίου που επιτρέπει στους υπόπτους ή τους κατηγορουμένους και στα καταζητούμενα πρόσωπα να προετοιμάσουν αποτελεσματικά και με συγκεκριμένα στοιχεία την υπεράσπιση τους.
15. Τα ύποπτα ή κατηγορούμενα και τα καταζητούμενα πρόσωπα θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα επανεξέτασης εν όλω ή εν μέρει των αποφάσεων απόρριψης των αιτήσεών τους για την παροχή νομικής συνδρομής.
16. Σε περίπτωση που οι αιτήσεις απορρίπτονται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, οι λόγοι της απόρριψης πρέπει να αναφέρονται γραπτώς.

ΤΜΗΜΑ 3

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ*Ποιότητα της νομικής συνδρομής που παρέχεται στο πλαίσιο των συστημάτων νομικής συνδρομής*

17. Η νομική συνδρομή που παρέχεται δυνάμει των σχετικών νομικών καθεστώτων πρέπει να είναι υψηλής ποιότητας ώστε να διασφαλίζεται ο δίκαιος χαρακτήρας της διαδικασίας. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να υπάρχουν σε όλα τα κράτη μέλη συστήματα διασφάλισης της ποιότητας για τους δικηγόρους παροχής νομικής συνδρομής.
18. Θα πρέπει να υφίστανται μηχανισμοί που παρέχουν στις αρμόδιες αρχές τη δυνατότητα να αντικαθιστούν τους δικηγόρους παροχής νομικής συνδρομής ή να απαιτούν από αυτούς την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους, αν οι δικηγόροι αυτοί δεν είναι σε θέση να παρέχουν επαρκή νομική συνδρομή.

Διαπίστευση

19. Θα πρέπει να θεσπίζεται και να διατηρείται σε κάθε κράτος μέλος σύστημα διαπίστευσης δικηγόρων παροχής νομικής συνδρομής.
20. Τα κράτη μέλη καλούνται να καθορίσουν κριτήρια για την διαπίστευση των δικηγόρων παροχής νομικής συνδρομής, λαμβάνοντας υπόψη τις βέλτιστες πρακτικές.

Κατάρτιση

21. Το προσωπικό που συμμετέχει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τη νομική συνδρομή σε ποινικές διαδικασίες θα πρέπει να εκπαιδεύεται κατάλληλα.
22. Προκειμένου να διασφαλίζεται υψηλή ποιότητα νομικών συμβουλών και συνδρομής, πρέπει να ενθαρρύνεται η κατάρτιση και η ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης για δικηγόρους που παρέχουν υπηρεσίες νομικής συνδρομής.

23. Η διαπίστευση των δικηγόρων παροχής νομικής συνδρομής θα πρέπει να συνδέεται, στο μέτρο του δυνατού, με την υποχρέωσή τους να υποβάλλονται σε συνεχή επαγγελματική κατάρτιση.

Διορισμός δικηγόρων παροχής νομικής συνδρομής

24. Η προτίμηση και οι επιθυμίες των υπόπτων ή των κατηγορουμένων και των καταζητούμενων προσώπων, θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να λαμβάνονται υπόψη από τα εθνικά συστήματα νομικής συνδρομής κατά την επιλογή του δικηγόρου παροχής νομικής συνδρομής.

25. Το σύστημα παροχής νομικής συνδρομής θα πρέπει να μεριμνά ώστε να εξασφαλίζεται η συνέχεια στη νομική εκπροσώπηση από τον ίδιο δικηγόρο, εάν το επιθυμεί ο ύποπτος ή κατηγορούμενος ή το καταζητούμενο πρόσωπο.

26. Πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή διαφανείς και αξιόπιστοι μηχανισμοί ώστε να διασφαλίζεται ότι οι ύποπτοι ή οι κατηγορούμενοι και τα καταζητούμενα πρόσωπα θα μπορούν να προβούν σε συνειδητή επιλογή όσον αφορά τη νομική συνδρομή βάσει του καθεστώσ νομικής αρωγής, χωρίς να υφίστανται αθέμιτες επιρροές.

ΤΜΗΜΑ 4

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Συγκέντρωση δεδομένων

27. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συγκεντρώνουν δεδομένα για συναφή θέματα σχετικά με την έμπρακτη συνέχεια που δίνεται στην παρούσα σύσταση.

Παρακολούθηση

28. Τα κράτη μέλη πρέπει να ενημερώσουν την Επιτροπή για τα μέτρα που λαμβάνουν για την υλοποίηση της παρούσας σύστασης, μέχρι (36 μήνες από την κοινοποίησή της).

ΤΜΗΜΑ 5

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

29. Η παρούσα σύσταση απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 2013.

Για την Επιτροπή
Viviane REDING
Αντιπρόεδρος